

ВИЗНАЧЕННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ В СТРУКТУРІ НАСИЛЬНИЦЬКОЇ СМЕРТІ В МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ЗА ДАНИМИ СТАТИСТИЧНОГО ОБЛІКУ МИКОЛАЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

©Грушенко Л.Д., Дерюгіна О.В.

Миколаївське обласне бюро судово-медичної експертизи

Резюме. Надана стаття є продовженням ретроспективного статистичного аналізу випадків насильницької смерті в Миколаївській області за нозологією. Етапи дослідження було проведено за даними річних звітів МОБСМЕ 2009-2013рр та 2014-2017рр (усього 10245 випадків). При дослідженні була встановлена наявність закономірностей у відсотковому співвідношенні основних видів насильницької смерті, а також в співвідношенні досліджуваних нозологій за статтю в Миколаївській області. Показники випадків насильницької смерті є достовірними стосовно Миколаївської області, адже всі випадки насильницької смерті, а також підозри на таку підлягають обов'язковому судово-медичному дослідженню.

Ключові слова: судово-медична експертиза, насильницька смерть, Миколаївська область, МОБСМЕ, закономірності, статистичний аналіз, річні звіти.

ВСТУП. Як відомо, закономірності - це сталі зв'язки між складовими частинами або компонентами, що відображують суттєві взаємовідношення між факторами і явищами реального світу, дозволяють зрозуміти загальну картину етапів розвитку та існування суспільства. На знаннях закономірностей базуються як пояснення існуючого стану, так і наукові передбачення. Пізнання закономірностей реальності є основою доцільної діяльності людини. Ретроспективний аналіз показників в судово-медичній діяльності є об'єктивною статистичною системою, що характеризує певний сектор існування суспільства за визначений період часу в окремому регіоні та показує зв'язок динамічних і статистичних процесів в суспільстві [1-6]. Двоетапне ретроспективне дослідження структури насильницької смерті в окремому регіоні (Миколаївська область) показало, що відсоткові показники структури насильницької смерті мають стабільне співвідношення при тенденції до зниження загального числа випадків з 1366 у 2009р. до 968 у 2017р. Слід відмітити, що на протязі 9 років позбавлення життя власноруч шляхом повішання з великим відривом займає перше місце (25,5%). Ми бачимо, що проблема самогубства в Україні набуває глобальний характер, що пов'язано з соціально-економічними та психологічними факторами.

Метою дослідження було підтвердження існування виявлених при попередньому дослідженні закономірностей в співвідношенні різних видів насильницької смерті, а також в співвідношенні за ознакою статі в окремому регіоні на протязі 9 років.

Матеріалами дослідження були дані статистичного аналізу за матеріалами річних звітів Миколаївського обласного бюро судово-медичних експертиз за періоди 2009-2013рр; 2014-2017рр за основними видами насильницької смерті. Дані статистичного обліку викладено у відсоткових показниках, що дозволяє дати об'єктивну оцінку співвідношенню і динаміці змін різних видів смерті.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ.

За даними статистичної звітності за 2014-2017р.р. складено таблицю. За вказаний період проаналізовано 4240 випадків насильницької смерті. Розподіл випадків проведено 1) за різними видами насильницької смерті; 2) за ознаками статі в визначених нозологіях; 3) за мотивацією спричинення смерті. Дослідження проводились шляхом аналізу статистичних даних з їх систематизацією. Дані статистичного аналізу розподілу випадків насильницької смерті за 2009-2013рр приведено в статті «Аналіз структури насильницької смерті в Миколаївській області за 2009-2013рр за даними статистичного обліку Миколаївського обласного бюро судово-медичної експертизи» (журнал «Судово-медична експертиза» №2 2014р).

Розподіл насильницької смерті по нозології в Миколаївській області за 2014-2017 роки наведено в таблиці 1.

Викладені в таблиці дані згруповано по чотирьом розділам згідно мотивації настання смерті. Кожен розділ включає різні за механізмом спричинення смерті підгрупи.

1. *Смерть, що спричинена власноруч в результаті свідомих дій.* Отруєння етиловим алкоголем включено в даний розділ, зважаючи на те, що людина, як правило, свідомо й добровільно приймає алкоголь в токсичних дозах, що призводить до смерті.

1. Смерть від повішення (25,2%-25,8% - 24,9%-25,8%)
2. Смерть від отруєння алкоголем (10,5%-9% - 6,9%-9,1%)

Розподіл насильницької смерті по нозології в Миколаївській області
за 2014-2017 роки

Рік	Загальна кількість групів		Кількість випадків насильницької смерті / % від загальної кількості експертиз		Смерть від тупої травми (%)		Смерть від гострої травми (%)		Смерть від вогнепальної травми (%)		Смерть при падінні з висоти (%)		Смерть від повішення (%)		Смерть при утопленні (%)		Смерть при ДТП (%)		Смерть від електротравми (%)		Смерть від отруєння алкоголем (%)		Смерть від отруєння вуглецю (%)		Смерть від дії високої температури (%)		Смерть від дії низької температури (%)	
	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж
2014	1077		133/12,3%		44/4,1%		18/1,7%		28/2,6%		271/25,2%		68/6,3%		112/10,4%		5/0,5%		113/10,5%		79/7,4%		22/2,0%		86/8,0%			
5330	858	219	104	29	35	9	16	2	25	3	217	54	54	14	87	25	5	0	98	15	62	17	19	3	62	24		
	9,7%	0,3%	9,7%	0,3%	3,3%	0,8%	1,5%	0,2%	2,3%	0,3%	20,2%	5,0%	5,0%	1,3%	8,1%	2,3%	0,5%		9,1%	1,4%	5,8%	1,6%	1,8%	0,3%	5,6%	2,4%		
2015	1099		107		39		19		45		284		85		111		13		99		77		31		86			
			9,7%		3,6%		1,7%		4,1%		25,8%		7,7%		10,1%		1,2%		9%		7%		2,8%		7,8%			
5269	862	237	85	22	30	9	18	1	35	10	230	54	72	13	82	29	11	2	85	14	51	26	21	10	66	20		
	6,4%	4,5%	7,7%	2%	2,7%	0,8%	1,6%	0,1%	3,2%	0,9%	21%	4,9%	6,6%	1,2%	7,5%	2,6%	1,0%	0,9%	7,7%	1,3%	4,6%	2,4%	1,9%	0,9%	6,0%	1,8%		
2016	1096		115		32		25		45		273		82		144		14		76		70		16		79			
			10,5%		2,9%		2,3%		4,1%		24,9%		7,5%		13,1%		1,3%		6,9%		6,4%		1,5%		7,2%			
5995	830	266	84	31	25	7	21	4	35	10	214	59	58	24	109	35	12	2	66	10	54	16	11	5	58	21		
	13,8%	4,4%	10,5%	2,8%	2,3%	0,6%	1,9%	0,4%	3,2%	0,9%	19,5%	5,4%	5,3%	2,2%	10%	3,2%	1,1%	0,2%	6,0%	0,9%	4,9%	1,5%	1,0%	0,5%	5,3%	1,9%		
2017	968		94		24		12		38		250		57		121		13		88		72		12		87			
			9,7%		2,5%		1,2%		3,9%		25,8%		5,9%		12,5%		1,3%		9,1%		7,4%		1,2%		9%			
5967	763	205	73	21	18	6	12	0	24	14	216	34	46	11	90	31	11	2	68	20	58	14	9	3	67	20		
	78,8%	1,2%	7,5%	2,2%	1,9%	0,6%	1,2%	----	2,5%	1,5%	22,3%	3,5%	4,8%	1,1%	9,3%	3,2%	1,1%	0,2%	7%	2%	6%	1,5%	1,2%	0,3%	6,9%	2,1%		

2. Смерть, що настала внаслідок спричинення тілесних ушкоджень при ДТП (10,4%-10,1%-13,1%-12,5%)

3. Смерть, як наслідки для життя потерпілих в результаті агресивних насильницьких дій з боку сторонньої людини:

1. Смерть від травми тупими предметами (12,3%-9,7%-10,5%-9,7%)
2. Смерть від травми гострими предметами (4,1%-3,6%-2,9%-2,5%)
3. Смерть від вогнепальних поранень (1,7%-1,7%-2,3%-1,2%)

4. Смерть, що настала від дії переважно випадкових зовнішніх факторів або порушення техніки безпеки:

1. Утоплення (6,3%-7,7%-7,5%-5,9%)
2. Падіння з висоти (2,6%-4,1%-4,1%-3,9%)
3. Отруєння чадним газом (7,4%-7%-6,4%-7,4%)
4. Смерть від електротравми (0,5%-1,2%-1,3%-1,3%)
5. Смерть від дії низької температури (8%-7,8%-7,2%-9%)
6. Смерть від дії високої температури (2%-2,8%-1,5%-1,2%).

При аналізі структури насильницької смерті за досліджувані 4 роки встановлені наступні закономірності. Розташування підгруп в порядку зменшення кількості випадків.

1. Смерть від повішення - в середньому- 25,5% за період 2009-2013рр- 22,8%. Спостерігається збільшення за рахунок пропорційного збільшення кількості випадків смерті серед чоловіків і жінок.

2. Смерть при ДТП -в середньому-11,5%, за період 2009-2013р.р.- 11%. Показники коливаються в визна- ченому діапазоні .

3. Смерть від травми тупими предметами- в середньому-10,8%. (2009-20013- 11,2%). Показники відносно стабільні, спостерігається зростання на 2% у 2014р. за рахунок чоловіків.

4. Отруєння етиловим алкоголем -в середньому 9% (2009-20013-13%). Показники значно зменшились в порівнянні з минулими роками.

5. Смерть від утоплення- в середньому- 8,6%, за період 2009-2013рр-7%. Збільшення кількості випадків на 1,6%.

6. Смерть від дії низької температури-в середньому 8% (2009-2013-6,4%). Стабільне зростання кількості випадків на 1,6%

7. Отруєння чадним газом- в середньому- 6,8%, за період 2009-2013р.р.-7,4%.

8. Смерть при падінні з висоти -в середньому 3,8% (2009-2013-4,2%).

9. Смерть від травми гострими предметами -в середньому 3,5% (2009-2013-3,6%).

10. Смерть від дії високої температури: в середньому 2,3% (2009-2013-1,4%). Значне зростання кількісних показників у 2014-2015р.р.

11. Смерть від вогнепальних поранень в середньому 1,8% (2009-2013-1,4%). Відмічається незначне зро- стання на 0,4%.

10. Смерть від електротравми-в середньому 1,1% (2009-2013-1,2%) Співвідношення по статі (чоловіки- жінки) складає :

3:1- у випадках смерті при ДТП, травми тупими предметами, падінні з висоти, електротравмі, утопленні, отруєнні чадним газом, дії низької температури, дії високої температури (у 2009-2013- 3:1).

4:1- смерть при повішенні; (у 2009-2013- 4:1).

5:1- смерть від отруєння алкоголем; (у 2009-2013- 5:1).

6:1- смерть від травми гострими предметами; (у 2009-2013- 6:1).

9:1- смерть від вогнепальних пошкоджень. (у 2009-2013- 9:1).

Отже результати статистичного аналізу насильницької смерті в Миколаївській області показали існуючі закономірності у відсотковому співвідношенні випадків насильницької смерті а також у співвідношенні випадків по статі.

ВИСНОВКИ

1. Результати дослідження свідчать про те, що за період 2009-2017 років в Миколаївській області спостерігається тенденція зменшення загальної кількості випадків насильницької смерті.

2. Співвідношення між видами насильницької смерті загалом стабільне з незначними коливаннями в окремі роки.

3. При систематизації випадків насильницької смерті за мотивацією встановлено:

На першому місці (34,5%) знаходяться випадки смерті, що спричинені здебільш свідомо і власноруч- повішення (25,5%), отруєння алкоголем (9%). При цьому у відсотковому співвідношенні кількість випадків повішення збільшилась на 2,7%, кількість випадків отруєння алкоголем зменшилась на 4,5%.

Друге місце (30,6%) займають такі види смерті, що настала незумисно, як наслідок дії факторів зовнішнього середовища, або при порушенні правил техніки безпеки -утоплення(8,6%), отруєння чадним газом (6,8%), падіння з висоти (3,8%), дія низької (8%) або високої температури (2,3%), електротравма (112%).

Смерть внаслідок зовнішньої агресії (16,1%)- травми тупими (10,8%), гострими (3,5%) предметами, вогнепальні ушкодження (1,8%) -знаходиться на третьому місці.

Смерть внаслідок дорожньо-транспортних пригод займає четверте місце (11%).

4. Відсоткове співвідношення випадків насильницької смерті за нозологією в Миколаївській області за 2009-2013рр в цілому відповідає відсотковому співвідношенню аналогічних випадків в Миколаївській області та в Україні за даними Державної служби статистики за 2014-2017рр.

5. Відносна стабільність кількості випадків насильницької смерті свідчить про те, що депопуляція відбувається за рахунок зросту випадків ненасильницької смерті.

Література

1. Бачинський ВТ, Мишалов ВД, Филипчук ОВ, Войченко ВВ, Кривда ГФ. Логико-философское исследование судебно-медицинских закономерных связей. Судово-медична експертиза. 2015;2:44-54.
2. Воронов ВТ. Причинно-системный анализ судебно-медицинских детерминаций. Практична філософія. 2009;4:31-41.

3. Мішалов ВД, Воронов ВТ, Мусяєнко ДВ, Плахотнюк ІМ. Методологічні питання проектування судово-медичних закономірних зв'язків. Вісник морфології. 2010;16(1):221-3.
4. Моисеев ВИ. Философия науки. Философия биологии и медицины: учебное пособие. Москва: ГЭОТАР-Медиа; 2008. 560 с.
5. Садовский ВН. Новая философская энциклопедия: в 4-х томах. Т.3, Система. Москва: Мысль; 2001. 552 с.
6. Грушенко ЛД, Косицький СС. Аналіз структури насильницької смерті в Миколаївській області за 2009-2013рр за даними статистичного обліку Миколаївського обласного бюро судово-медичної експертизи. Судово-медична експертиза. 2014;2:27-30.

References:

1. Bachins'kiy VT, Mishalov VD, Filipchuk OV, Voychenko VV, Krivda GF. Logiko-filosofskoe issledovanie sudebno-meditsinskikh zakonomernykh svyazey [Logical philosophical investigations of forensic regular connection]. Sudovo-medichna ekspertiza. 2015;2:44-54. (in Russian)
2. Voronov VT. Prichinno-sistemnyy analiz sudebno-meditsinskikh determinatsiy [Causal analysis of forensic determinations]. Praktichna filosofiya. 2009;4:31-41. (in Russian)
3. Mishalov VD, Voronov VT, Musiienko DV, Plakhotniuk IM. Metodolohichni pytannia proektuvannia sudovomedychnykh zakonimirnykh zv'iazkiv [Methodological issues in the design of forensic relationships]. Visnyk morfolohii. 2010;16(1):221-3. (in Ukrainian)
4. Moiseev VI. Filosofiya nauki. Filosofiya biologii i meditsyny [Philosophy of Science. Philosophy of Biology and Medicine]: uchebnoe posobie. Moskva: GEOTAR- Media; 2008. 560 s. (in Russian)
5. Sadovskiy VN. Novaya filosofskaya entsiklopediya [New philosophical encyclopedia]: v 4-kh tomakh. T.3, Sistema [System]. Moskva: Mysl'; 2001. 552 s. (in Russian)
6. Hrushenko LD, Kosyts'kyi SIe. Analiz struktury nasyl'nyts'koi smerti v Mykolaivs'kii oblasti za 2009-2013 rr. za danymy statystychnoho obliku Mykolaivs'koho oblasnoho biuro sudovo-medychnoi ekspertyzy [Analysis of violent death in the mykolaiv region in 2009-2013 according to statistics accounting of mykolaiv regional bureau of forensic medical examination]. Sudovo-medychna ekspertiza. 2014;2:27-30. (in Ukrainian)

ВЫЯВЛЕНИЕ ЗАКОНОМЕРНОСТЕЙ В СТРУКТУРЕ НАСИЛЬСТВЕННОЙ СМЕРТИ В НИКОЛАЕВСКОЙ ОБЛАСТИ ПО ДАННЫМ СТАТИСТИЧЕСКОГО УЧЕТА НИКОЛАЕВСКОГО ОБЛАСТНОГО БЮРО СУДЕБНО-МЕДИЦИНСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ

Грушенко Л.Д., Дерюгина О.В.

Резюме. Представленная статья является продолжением ретроспективного статистического анализа случаев насильственной смерти в Николаевской области по нозологии. Этапы исследования были проведены по данным годовых отчетов НОБСМЭ за 2009-2013гг и 2014-2017гг (всего 10445 случаев). При исследовании установлено наличие закономерностей в процентном соотношении основных видов насильственной смерти, а также в соотношении исследуемых нозологий по половой принадлежности. Показатели являются достоверными относительно Николаевской области, так как все случаи насильственной смерти, а также при подозрении на таковую подлежат обязательному судебно-медицинскому исследованию.

Ключевые слова: судебно-медицинская экспертиза, насильственная смерть, Николаевская область, закономерности, статистический анализ, годовые отчеты.

IDENTIFICATION OF PATTERNS IN THE STRUCTURE OF VIOLENT DEATH IN THE MYKOLAIV REGION ACCORDING TO THE DATA OF THE STATISTICAL ACCOUNTING OF MYKOLAIV REGIONAL BUREAU OF FORENSIC MEDICAL EXAMINATION

Hrushenko L.D., Derugina O.V.

Summary: The article presented is a continuation of a retrospective statistical analysis of cases of violent death in the Mykolaiv region by nosology. The stages of the study were divided according to the annual reports of MRBFDE for 2009-2013 and 2014-2017 (a total of 10445 cases). The study established the presence of regularities in the percentage of the main types of violent death, as well as in the ratio of the investigated nosologies by sex. Indicators are reliable regarding the Mykolaiv region, since all cases of violent death, as well as suspicions of them, are subject to compulsory forensic analysis.

Keywords: forensics, violent death, patterns, Mykolaiv region, statistical analysis, the annual report.